

Milyen lesz az új Tabán?

A Tabán városrendezési pályázata

Kevés tervpályázat vert fel annyi port, mint az, amelyet a Tabán városrendezésére hirdettek. Már a kiírása ellen erős kritikák hangzottak el. Sokan már ekkor lelkesedtek *Warga* László műegyetemi tanár, az ismert városrendező tervéért, aki évek óta tanulmányozza a Tabán problémáját és már ekkor az ő elgondolása szerint akarták megoldani a városrész felépítését, mások viszont a városrendezési ügyosztály igen figyelemreméltó tervét tartották megvalósítandónak. Az utóbbi megoldás a *Warga*-féle terv helyes gondolatait használta föl megjelölve.

Az eredmény azt mutatja, hogy a pályázat kiírása valóban szükségtelen volt, mert az első 5000 pengős díjjal *Warga* László tervét jutalmazták, aki régebbi tervét fejlesztette tovább. Igen valószínű, hogy a díjat meg is érdemelte, mégis jó lett volna, ha a döntés hitelét külső körülményekkel is biztosítják. Külföldi híres városrendezőnek bírálólul való meghívása elozlatta volna a sok gyanúsítást, amely a pályázattal szemben elhangzott és megnyugtatta volna az építészeket arra vonatkozólag, hogy ezúttal nem tessék-lássék pályázattal van dolguk, hanem a legtárgyilagosabban elbírált versenyen.

Kétségtelen, hogy a pályázat nem vetett fel áttűző erejű városrendezési gondolatot, melynek mellőzése nyilvánvalóan igazságtalan lett volna. Látszik, hogy igen sok pályázó nem mélyedt el a terep problémáiba és nem nyújtott olyan megoldást, mely számolt a fogas kérdés összes nehézségeivel. A főszempont a Tabánnak a Krisztinaváros és az Erzsébet-hídfő közti forgalomba való helyes bekapcsolása anélkül, hogy ennek a városrésznek fürdővárosszerű, nyugalmasabb jellegét befolyásolná és a hegy oldalára tervezett lakónegyed meghiúsítsa zavarná. *Warga* László terve ezeknek a feltételeknek különösen megfelelt. Az Árok-utcát széles úttestté építi ki, mely a Krisztina-körút folytatásaképpen fut le a Szent János-térről a szerb templom főhomlokzata előtt az Erzsébet-hídig. A Döbrentei-tér nyugati oldalán lévő három bérház, köztük a Közmunkák Tanácsának székházával, áldozatul esnek az új monumentális kiképzésű megindításának. A terv viszont igen helyesen meg akarja őrizni a Széchenyi Antal-tér és a tabáni katolikus templom előtti kis tér intim karakterét, de az utóbbi környezetét kissé fölaprózza. Két gyönyörű térkompozíciót illetve *Warga* az építendő városnegyedbe, egyiket az Attila-körúttól indítva, fölvezeti a Naphegy és a Gellérthegy közötti hágó felé, a másikkal, a Palotatér nagyszabású kiképzésével pedig a királyi palota krisztinavárosi hatalmas tömegének ad megfelelő távlatot. Ez a két helyes gondolat *Warga*nak már első tervében is szerepel és ezt nemcsak a városrendezési ügyosztály, hanem több pályázó is átvette tőle. Az első térkompozíciót, mely a fürdőváros elhatárolt karakterét szolgálja, két oldalát gyógyszállók fogják be, felül pedig a fürdőigazgatóság épülete zárja le, a Palotatér fölött, a Naphegy oldalán pedig a Fővárosi Múzeum festői épülete uralkodnék. Az utóbbi tér nyugati, már emelkedő oldalán menne keresztül az a szerpentin, mely a Szent János-térről a Gellérthegyre vezetne föl. Bár ezzel *Warga* leküzdi a terepek magassága közötti különbséget, megoldása mégis javításra szorul. A városrendezési ügyosztály tervében ez a probléma megfelelőbben oldódott meg.

Warga tervének egyik legérdekesebb részlete a Hegyaljai-útnak, az új transzverzális vonalnak lesüllyesztése. Bizonyos, hogy a város költségkímélés miatt idegenkedik ennek a gondolatnak megvalósításától, de ez nemcsak az úttest lejtését mérsékelné, hanem font is rendet teremtene az útvonalak magassági szintje között. Fölötte két viadukt vezetné át a Gellérthegyre igyekvő utakat. A Sánc-utca jelenlegi, képtelen emelkedését is szerpentinrel oldja meg a terv. Fent a kilátópontnál szanatóriumot építene *Warga*, a naphegyi elemi iskola dísztelen homlokzata elé pedig kioszkot. A Hegyaljai-úttól délre eső gellérthegyi oldalt parkirozza, csak a felső mélyedésbe, a Sánc-utca közelébe építtetne villákat.

A 3000 pengős második díjat *Árkay* Bertalan, *Hönsch* László és *Katona* Dezső modern érzésű tervének ítelték oda. A megoldás kevésbé gazdaságos, igen sok területet enged át parknak, sőt a városrész közepén, a stockholmi Skanzen mintájára, elszórt pavilonokban néprajzi múzeumot is tervez. A beépítést inkább a lapályos részekre korlátozza. A harmadik, 2000 pengős díjat *Weichinger* Károly és *Nendvich* Andor legyezőalakú városrendezési terve kapta. Elgondolásában tulajdonképpen barokk megoldás, részleteiben azonban, amint az udvarokat megnyitja, már mai szellemű. Ez a terv bánik leghelyesebben a szerb templommal, mikor dísztelen oldalait festői arkádokkal élénkíti. Ha ezt a templomot nem is, de a tabáni katolikus egyház oldalait feltétlenül be kell építeni. A XVIII. századi templomoknál tulajdonképpen csak ritkán képezték ki az oldalakat. Ugy a második, mint a harmadik díjjal jutalmazott terv szintén

az Árok-utcát építi ki a városnegyedet átszelő, széles úttestté.

A megvásárolt tervek közül érdekes megoldással lép meg *Pogány* Móric munkája, mely a Szent Imre-fürdőt alakítja át hatalmas fürdőteleppé, úgy hogy mögötte, a Gellérthegy felé, artisztikus függőkertek létesülnek. A terraszok